

Akra

Telefon 2-70

Tartus, Aleksandri tän. 1

Telefon 2-70

Suurim tööstus- ja kaubanduslik ettevõte

Tööstusosakond:

keskküte, vesivarustus ja kanalisatsioon majadele, saunadele, supelasutustele, meiereidele jne. Kaevude puurimine masina jõul.

Alaline suur ladu Igasugu

põllutöömashinate osadest Deering, Herkules, Massey Harrys, W. Wood, Eckert, Plano, Beermann, Milvaukee, Osborne, McCormick, Delma.

Suurim ladu küttekehasid, vanne, klosette, köögikausse, torusid ja nende ühendusosi, ventiile, kraane, pumпасid jne. jne.

Kõik õpilased ja lastevanemad teavad, et soodsam ostukoht koolitarvete alal on

K. JAIK

Tartus, Suurturg 11

Suurim rohu-, värvi-, kosmeetika ja kummikaupade ladu

K. M. JOH. PEEP

Võidu 10. Tel. 11-86

Müük suurel ja väikesel arvil.

Foto

A. Kunimägi

Tartu, Aia tänav 3. Telefon 19-39

Portreed

Grupid

Amatöörtööd

Pildiraami-tööstus

Karl Lukk

Tartus, Võidu tän. 12

Kullatud, poleeritud ja vakseeritud pildiraami- ja tapeedilistud, ovaal- ja motiivraamid. Suur väljavalik raamitud ja raamimata kinopilte.

I I L

TARTU 1. GÜMNAASIUMI, 1. PROGÜMNAASIUMI, 1. REAALKOOLI, TEHNİKAKESKKOOLI JA TEHNİKUMI ÕPILASKONNA AJAKIRI

TOIMETUS: Päätoimetaja — õpet. pr. H. Ottas, tegevtoimetaja — I. Rebane, toimetuse liikmed: M. Port, A. Sarv, H. Eerme, Ü. Kiho, H. Meema, R. Aul ja H. Reigo. Vastutav toimetaja — õpet. hr. J. Konks. Talitusjuht — õpet. hr. A. Kasvand.

VI aastakäik

MAI 1939

Nr. 3

Tegelik elu vajab mehi

Käesoleval kevadel meil ei ole gümnaasiumilõpetajaid. Oma õpinguid lõpetavad, et astuda tegelikku ellu, vaid mõned üksikud keskkooli (progümn. ja reaalk.) lõpetajad ning rõhuv enamus Tehnikakeskkooli lõpetajaist. Eriti neile, elluastujaile, olgu määratud alljärgnevad read.

Tegelik elu vajab mehi. Sirge selgrooga ja selge silmaga mehi. Töötahtelisi ja lahtise mõistusega mehi. Mehi, kes oma tööpõlule asudes suudavad pakkuda oma kõige parema, suudavad olla meistriks oma tööalal. Eriti vajab neid aga väikerahvas, kes peab võistleva suurrahvastega, et säilitada oma rippumatust nende hulgas.

Seepärast teie, kes te lõpetate oma õpingud ja astute tegelikku ellu, teadke, et olete igamees meie riigi kandjad ja ehitajad, ta rippumatuse kindlustajad ja kaitsjad. Seepärast minge ja olge tublid, töökad, visad, selgesilmalised ja sirgeseljalised mehed!

Eesti riik ja rahvas ootab seda teilt. Täitke meestena see meie riigi ja rahva ootus ja lootus.

9. V 39.

V. Neggo

Hei, matkama!

Varsti saabub suvi, piiramatute võimaluste aeg. Vabadus on ta lipukirjaks. Sinu pääs on valminud kümned kavatsused ta parimaks veetmiseks, aga sageli ei leia sa nende seast huvitavaimat. Siinkohal tahaksin juhtida su tähelepanu väga laiaulatuslikule ja üsna sageli esinevale kavatsusele — matkamisele.

Matkamine viib sind tagasi loodusesse, mille sulgesid sulle talve jooksul tsivilisatsiooni vangistavad nõuded. Igal kevadel ärkab sinus hulkurivaim, tunned võimast soovi heita endast kõik igapäevane ja minna kuhugile kaugemale, tahad näha midagi uut, midagi huvitavat. Hulkuriveri ja teadmistejanu on valitsenud inimkonnas aastasadu. Need ei tule aga kuskilt väljaspoolt, need on meie sees ja õieti me ei tajugi neid, sest nad pole meile koormavad. Kuid kõik, mida me ei tea, paneb meid küsimuste ette miks? mis? kuidas? Ja see ning rändamissoov näitavad, et meis mingi sundus siiski oleleb.

Matk, kuigi mitte ainuke tee, sest selleks on olemas ka raamatud, viib sind sageli mõnelegi küsimusele lähemale või valgustab seda põhjalikult. Samal ajal leiad rahuldust ka oma rännukirele. Lõplikult otsustab matkamise paremused aga nauding looduse ilust, mis rahuldab kõigele lisaks sinu esteetilisi nõudeid.

Meie kodumaa loodus on ilus. Võib-olla üllatud isegi, kui leiad igas kodumaa nurgas kohti, mille kohta võid lausuda: „Siin on tõesti kaunis, kaunim kõigest, mida ma eales olen näinud.“

Seepärast kasuta oma vabad suvepäevad matkadel mööda kodumaad. Näed uusi kohti, uusi inimesi ja kõike ümbritsevat toredat loodust.

Esimeses järjekorras katsu kindlaks teha matka eesmärk, sest matkamiseks on väga palju moodsuseid.

On sul rohkesti raha ja sa tahad näha võimalikult palju üksikohti, kuigi pääliskaudselt, siis muretse auto ja kihuta sellega läbi tuhanded kilomeetrid. Muidugi, lennuks on veel parem, aga selle kasutamine on meie oludes liiga kulukas. Ööbi peenemates hotellides ja naudi päikese kosutavat mõju kuulsais kuurortides. Edasisaamine on sul mugav — milleks end pingutada, kui elad tehnikaajastul. Sa näed palju, kuid ometi mitte midagi. Kas võid kihutaval autol tunda rõõmu linnulaulust või jälgida taluinimeste igapäevast tööd? Kindlasti ei.

Seepärast ei saa sellist kihutamist lugeda üldse matkamiseks. Parem on juba sõitmine jalgrattal, aga sa oled liigselt seotud teega ega saa kuigi suurt tähelepanu pühendada ümbrusele. Tõeliselt matkab vaid jalakäija. Kui leiad olevat huvitava looduse, unusta kõik tsivilisatsiooni poolt pakutavad mugavused, kinnita õlule seljakott, vali paar hääd kaaslast ja mine matkama jalgsi.

Õigeks ei saa pidada ka praegusi kooliekskursioone, kus viimse võimaluseni täiskiilutud omnibusel kihutatakse pooluimaselt asulast asulasse — „tutvumiseks“. Sageli ollakse täielikult tülpunud veel enne, kui on jõutud läbida

pool teekonnast. Kas siingi ei oleks parem korraldada paaripäevaseid jalamatku? Seejuures areneks üllatava kiirusega seltsimehelikkus ja matkajad, olles pidevalt seotud ümbrusega, suudaksid ka midagi omandada. Sihtkohale võiks muidugi sõita rongi või autoga, aga sääal peaks laiema ümbrusega tutvumine teostuma siiski jalgsi. Lisaks kõigele öeldule arendab jalamatk veel mitmekülgset keha ning hoiab vaimu eemal toorustest, millega ähvardab meid nii mõnigi spordiharu. Kahju on ainult, et seda kavatsust tegelikult ei saa teostada mugavusi armastavate „härade“ tõttu, kellele on väike füüsiline pingutus suurimaks piinaks ja kes kuidagi ei taha loobuda pehmeist polsteristmeist.

Ka jalamatka juures on tarvis esmajoones eesmärki. Kui tahad tundma õppida mingit teavat ala, näiteks taimkatet või rahvastiku iseärasusi, siis pead koostama endale juba alguses kindla kava, mille järele rändad, sest ainult siis on su töö küllaldaselt põhjalik. Kui aga võtad matka ette vaid puhkuseks ja tahad lihtsalt vaadata loodust, unustades samal ajal muu, siis ära tee endale mingit kindlat kava. Määra vaid umbkaudne siht ja mine seda teed mööda, mis sulle meeldib, ja peatu sääal, kus leiad midagi huvitavat. Lihtsalt — ela nipernaadilikult.

Matka tehnilisi üksikasju õpi tundma vastavaist käsiraamatuist*), kuna nende lähem kirjeldus läheks siinkohal liiga pikaks. Siiski tahaksin hetkeks peatuda ühe praktilise uuduse — magamiskoti juures. Kes vähegi on matkanud, teab isegi, kui tülikas

*) Näiteks: Neeme Ruus „Matkaja käsiraamat“ I. (Hind 20 s.).

J. Raud

on ööbida lahtise teki ja linaga näiteks heintel. Sageli on see homimikuks, kui väljas on kõige jahe-
dam, vajunud hoopis kõrvale ja nii mõnedki külmetused on võtnud isu edasiseks matkaks. Kui lihtne aga oleks sama tekk koos linaga paarist küljest kokku õmmelda, mis aitaks vältida eelnevaid pahesisid.

Oletame, et oled jõudnud nüüd kõigi ettevalmistustega niikaugele, et võid asuda teele. Täistuubitud seljakott lasub sul ehk esimesel päeval tinakoormana seljas ja iga kilomeeter tundub sulle kümnekordselt pikemana. Kuid see esimene ja võib-olla ka teine päev

otsustavad, missugusest aimest sa oled. Kui suudad vapralt vastu pidada alguse, siis ei murra sind hiljem ka enam ükski jõud. Väike pingutus tuleb sulle alati kasuks; ja seepärast ära hirmu, kui õhtul tunned oma jalgu valusaina ja seljakoti laiu nahkrihmu terastraatidena lõikamas sinu õlalihaseisse. Aga millise tasu saad sa selle eest! Lahke pererahvas (matkajate vastu ollakse nüüd peaaegu alati lahke) juhatab sind lakka, kus võid vastkuivatatud heintele laotada oma magamiskoti ja veeta siin salapärase suveöö, mida, kui see juhtub olema sul esimene, ei unusta sa niipea.

Järgmisel päeval aga astud mööda suvepäikeses tolmatvat maanteed sãrasilmi ja kergel sammul. Seljakott näib imevãel olevat kaotanud kogu oma raskuse ja sinu jalgade külge oleksid nagu kasvanud tiivad, mis viivad sind vaid edasi. Tuulehoos lainetavad viljapõllud ja mets kohisevad tumedalt. Mõnelt määküljelt näed, kuis valge lindina keerleb maantee ja kaob lõpuks sinetavate metsatukkade vahele. Aga ära pööra tähelepanu mitte üksnes kaugustele! Sinu tee ääres kasvavad lilled ja nende kohal hõljuvad putukad. Igaüks neist võib sulle rääkida palju, palju enam kui paksud raamatud.

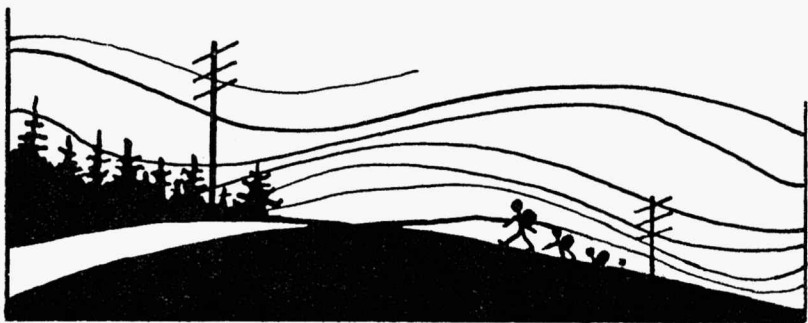
Nad räägivad sulle elust ja rõõmsast päikesepaistest ürgsel looduse keelel, mida peaksid mõistma kõik, ja ometi seisad sageli nõutult loodusnähtuste ees. Oled võõrdunud loodusest, taipad seda alles siis, kui seisad tema sees ja näed enda ümber igavesti jäävat ilu.

Kui tüdid tolmavast ja pisut ühetoonilisest maanteest, siis pööra talle selg ja liigu põllupeenarde ning kitsaste metsateede kaudu, kus oled veel lähemal loodusele ja näed veel rohkem tõelist elu. Loodus on püha, palju püham kui toredad kirikud, kus sageli räägitakse ühte ja mõeldakse seejuures teist. Loodus aga räägib vaid sügavat tõde.

Seesugusel matkal ei ole sul mingit sundust, astud nii palju edasi, kui ise soovid, ja vaatad seda, mida ise tahad. Palju sellest, mis sind ümbritseb, võiksid lugeda ka raamatuist, istudes toas, kuid ükski raamat ei anna edasi looduse sügavaimaid saladusi, mis avanevad sulle vaid siis, kui seisad ise ta sees. Ainuke, mida raamatud suudavad, on — äratada sinus seikluskirge ja selle tulemusena tahad näha ka ise midagi.

Sinust kõlab läbi sajandite kutse — looduse kutse. Järgne talle!

Nägemiseni suvisel matkal!

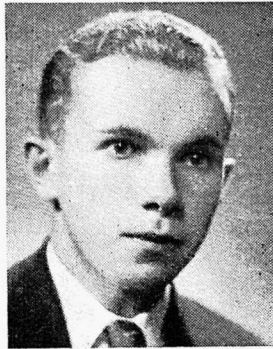

Tehnikakeskkooli IV klass

Ēhitustehnikaharu

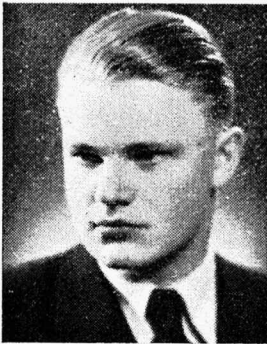
Klassijuhataja G. Toom

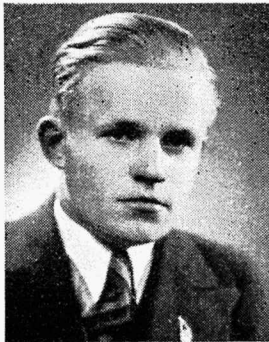
A. Kard

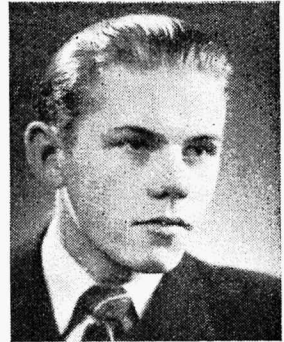
R. Koor

K. Künnis

E. Laas

V. Leius

J. Raud

A. Sarv

A. Soosaar

Olime tulnud kokku igast maa-ilmakaarest ja kõik tahtsime ükskord saada kes teemeistriks, kes vedurijuhiks. Iga tüüp, iga vanus, iga pikkus, iga mõeldav haridus oli esindatud. Siis ütles Saatus: „Esimene lend, 207-st oled sa võetud, 49 sa oled ja 17-ks pead sa saama!“ Nüüd on meid 8 ehitusemeest ja 9 mehaanikut. Tihedad sõelad olid meile ette asetatud, kuid viimastest sõelast pääses siiski osa läbi. Meie ootusi ja lootusi kroonib tulevikus dipl. rem. cand. tiitel, mis juba praegu ilutseb paljude kaasvõitlejate nimesiltidel. Siin me oleme.

Klassijuhataja hr. G. Toom.

„Onu“ on meie kõigi armas onu. Ta oskab meie muredest ja rõõmudest, meie vallatustestki aru saada, nagu oleks ise üks meist noorist. Ja mitte „oleks“, vaid ta on noor, kuigi alles hiljuti püstitas uue kooli rekordi ja sai 60-aastaseks. Ta on noor hingelt, selge peast ja soe südamest, alati naeratahv ja hindab huumorit üle kõige. Õpetajate peres on ta tuntud tagasihoidliku vanahärrana, kes armastab pealt kuulata, kui nooremad õppenõukogus sõna võtavad.

Kard, Aleksander. Kas on keegi kuulnud, et Šurik midagi kõneleks? Ei! Ta vaid küsib ja vastab, rohkem ta ei räägi. Aastaid ta harrastas täielikku „splendid isolation'it“, nüüd ta juba naerab naerukohtadel ja ütleb vahel mõne sõna ka. Šurik oli kord klassi parim libedal boorakspõrandal. Siis tegi ta järsu lõpu sellele „koolipoisitamisele“, ajas juuksed maha ja otsis enesele hoopis mehelikumad huvialad. Õpib vist usinasti, sest mängib kassi ja hiirt nendega, keda huvitab „prie-

muse“ aupaiste. Kord laseb ta nad ette, kord on ise esimene.

Koor, Richard. Riku on meist kõigist tubli vaks vanem ja võibolla ka targem, kui arvestada ta maitsekalt valitud eriharrastusi, millest tähtsamad: teiste õpetamine ja noomimine, manitsemine ja korralekutsumine.

Vähemtähtsamatest erihuvidest võib veel mainida võimlemistundide pealtvaatamist, tehnilise kirjanduse kogumist ja oma hästiistuva pühapäevauilukonna teatrisse viimist. Rikul on seljataga sõjaväeteenistus, gümnaasium ja madalama astme elukool. Ta agarust õppetöös on õpetajadki märganud ja tehniliste ainete tundides kutsutakse Riku heameelega mõnd eriti rasket tehnilist probleemi selgitama. Ta sõpradest võib mainida vaid Leiust, kellega nad väga hästi läbi saavad. Umbes nagu tuli ja vesi.

Künnis, Karl. „Karla“ on meie „vallavanem“ ja eesti tüübi esindaja, valge- ja külmavereline. Ei ole teda kunagi nähtud eriti rõõmsana, ei nukrana ega ärritatuna. Alati tõsiselt-lõbus, ironiseeriv. Pikka juttu ta kunagi ei räägi ja enne mõtleb, siis ütleb. Erilisi sõpru ega vihavaenlasi ta ei oma, seega on ta täiesti sobiv klassivanema kohale.

Laas, Endel. „Reola poiss“, või lihtsalt „Reola“, ka Enteliks ja Lassiks hüütud, on päeviti linnapoiss, linnalapse õhtune elu aga on talle vaid kauge unelm. Perekindlikel põhjusil peab ta nimelt sõnakuuleliku pojana igal õhtul oma kodukohas tagasi olema; küll vaid selleks, et hommikul minna jaama, mis arvatavasti on tema järgi Reolaks ristitud.

Entel sõidab alati viimases va-

gunis, ja kui rong juhtub veidi pikk olema, jääb Entel ikka hiljaks.

Tulevase ehitusmeistrina hindab ta kõrgelt praeguste „meistrite“ tööd, seepärast hoidubki ta parketti kulutamast.

Leius, Virgo. Kerge pea, väga kerged käed, kaunis kerged jalad — „ülepea“ üks kerge poiss — see on Virgo, helepäine, tumekulmune, elavaloomuline „mõtsik miis“. „No muidugi Leius,“ on paljutarvitav ütlus meil klas-sis.

Kord nende ridade kirjutajal oli mõte asutada klassi ajakiri; kuid milleks, meil on ju kõiketeadev ja kõikenägev Virgo. Ta on meie informatsiooni- ja aadressbüroo, leksikon ja entsüklopeedia. Kuid eelkõige on ta tunnustatud seltskonna- ja parketilõvi, hea agitaa-tor ja halastamatu arvustaja. Ta terava pilkenoole eest pole kaits-tud isegi pedagoogid. Kui asi liiale läheb, siis on ta vastus: „Egas ma halva pärast!“

Raud, Johannes. Raua-Juss on armunud kaunitesse kunstidesse, eriti tugevasti ja väga tagajärje-kalt plakati- ja lõikekunsti ning graafikasse. Ta „nõrkuseks“ on peale kunsti ja muusika võõr-keeled, kuid osutab küllaldast huvi ka tehnilistele aladele.

Vahetundidel enne inglise keele tunde on ta üleklassiliselt tagaotsi-tav. Ta muusikaalsus avaldub hu-vis raadionuppude ja viiulipoogna vastu. Tikub tihti püsti tõusma. Esineb ju sõna „raud“ tihti meil tundides.

Lähemas tulevikus kavatseb „John“ lõpetada kooli, ja siis reisi-ma minna, võib-olla Ameerikani välja.

Sarv, Aleksander *). Kehaline ja vaimne harmoonia, sügav huvi kunsti ning kirjanduse vastu ja väärtuslikes kunstfotodes avalduv parandamatu kalduvus elust kor-jata kõiki kauneid „motiive“ — see iseloomustab seda klassi ja kooli aktiivsemat tegelast. Huvitub ka teatrist, kinost ja spordist; tantsust suurt ei hooli — vist ta ikka ei oska seda „kunsti“. Esi-mesil aastail oli õppeedukuselt esimesi, viimasel ajal püüab oma improviseerimisoskusega läbi saada. Veerandi lõpud veedab kas pimesoole lõikusel või välismaal.

Rabab siia ja sinna, kust kinni haarab, säält laseb kohe lahti. Üheksa „ametit“, kümnes ala-line ajapuudus. Jutleb vaimu-kalt ainult nendega, keda usal-dab ja kes teda mõistavad, teiste vastu on ükskõikne sõnas ja teos. Kõnelemise juures „sehkendab“ paberile ja õhku — joonistamine on teda alati võlunud. Kõige roh-kem usaldab sulge ja paberit.

Mees, kelles on „midagi“, kuid kes isegi ei tea, mida ja milleks.

Soosaar, Arved. Ennast täis ja tujukas, hetketi poisiklikkudesse vihatujudesse sattuv, muidu alati lõbus ja ei kunagi nukrutsev. Vaa-tab tervele maailmale pilkavalt-üleolevalt ja kibedalt-kritiseeri-valt, isegi kõige autoriteetsemaile kooli- ja elutarkuse jagajaile on tal alati julge ja iseteadev vastus.

Võib arvata, et „Soss“ on musi-kaalne, sest mängib „saxi“ ja klar-netit ja on eeskujulikult agar par-ketilihviija.

Armastust nagu üldse kõiki hingelisi funktsioone ta ei tun-nista. Tantsiks ja naudiks koju-saatmise lõbugi vist üksi, kui see oleks võimalik ilma „õrnemateta“.

*) I. R.

Mehaanikaharu

H. Akkaja

V. Arula

B. Liiband

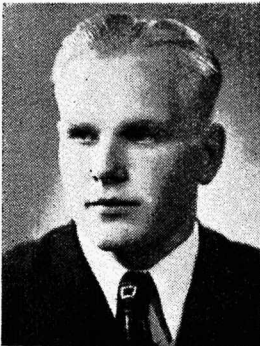
A. Noodla

L. Remmel

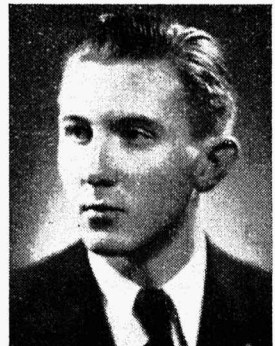
H. Rooma

P. Sepping

J. Tammoja

A. Teder

Akkaja, Harry, ehk „Nõks“, nagu kutsub teda rahvas, on sihvakas noorur, läbi ja läbi brunetne, ka hingelt. „Kas tead, Iivanov on juba jälle ära surnud,“ ütleb ta igal hommikul. Tema hinge ei tungi keegi — vaikne vesi, sügav põhi. Teatakse vaid, et Harry on hea seltsimees ja sportlane, ei põlga tantsu ega juurdekuuluvat; kuid ta elab nagu vaid selleks, et elama peab, muidu poleks midagi teha.

Arula, Viktor. „Vanasti“ teda tundide ajal ei küsitudki, sest ei osatud ta algupärast vene- või poolapärast nime hääldada. Piinlik olukord lahenes, kui võtsid õpetajadki tarvitusele tema lihtsustatud nime — Gilinoff.

Eraelu puudub Viktoril täiesti, kogu oma vaba aja täidab ta õppimisega, kuid siiski kuulnud tihti tema suust: „Õppisin küll, aga...“ Täiusliku musterõpilasena muretsetes esimesena marengoülikonna, ei tülita õpetajaid ega kaasõppureid oma olemasoluga ja hoidub piinlikult kellegagi sõbrutsemast. Ka pole ta nelja aasta jooksul enesele otsinud pingikaaslast. Kardab kõike, mis on kummist ja nahast, eriti aga jalg- ja käsipalli.

Liiband, Boris. Väikesekasvuline hästiarenenud sportlaskehaga ja normaalsete huvidega heasüdamlik klassivend.

Erilisi isikupäraseid iseloomujooni tal pole, välja arvatud ehk see ta nauditav harjumus, tükki aega omaette itsitada, enne kui ta avaldab mõne oma vaimukuse või jutustab mõne pähetulnud anekdoodi.

Teda ei huvita ka see koolipoiste kõige valusam konnasilm (ja vist ka konnasilmade tekitaja!) —

tants, nagu teda üldse need asjad ei huvita, mis tal on juba selged.

Noodla, Arnold. Arnold on eraelus päris mõistlik poiss, kuid koolis vaatab ta teistele nagu siiski veidi liiga ülalt alla. Teiste vaateid ja arvamusi ei näi ta pidavat millekski, olgu siis päevakorras ekskursioon, referaat või mõni muu kultuuriliste vaadetega inimeste lõbustus või töö. Temale pakub lõbu vaid suusatamine, ratsasõit, viiulimäng ja treeningülikonna kandmine. Vahetevahel armastab ta tantsida ning sealjuures meeldivalt punastuda.

Rommel, Leo. „Ketsid“, treeningpüksid, nahkera ja 6 liitrit külma verd — see on Leo. Võtab kõike külmalt — klassitööde tulemusi, suhtlemist tütarlastega ja pallimängu, kuid eriti viimaste tegevuste objektid muutuvad ta käes õige tuliseks. Et aeg igavaks ei läheks, ta harrastab tundide ajal küünte närimist ja spikerdamist. Mõlemal alal on ta tuntud „spets“. Leo ei salli kedagi ega midagi, mis on ühenduses matemaatika või keelegegrammatikaga.

Rooma, Harry. Keegi, isegi klaspipäevik, ei tea, kus elab meie väike „Reamees“.

Harry õpib, mängib Leiusega malet ja armastab klassis vaikselt naerupomme pilduda. Ka olevat ta energiline „raadiojänes“. Tema „teaduslikkudest“ huvidest võiks veel mainida ristsõnade lahendamist. Sel alal on ta perekonna rekordi omanik kiiruses.

Lubas kevadeks pikemaks kasvada, kuid kui ta murrab oma sõna, on küsitav, kas ka väljaspool koolipinki tunnustatakse ta „reamehe“ aukraadi.

Sepping, Priidu. Priidu on tugev kui karu, ta vaim ka, kuid ta

näib kartvat oma sõnu, oma tegusid, iseennastki. Priidu on olnud vaheldumisi elust võõrdunud ja siis korraga nagu ärgates äkki elukiirrongi sabast kinni haaranud. Siis on ta põhimõtteks: „Parem kartul peos kui õun puus.“ See on tal maksev eriti tantsupartnerite valikul. Hingelistest tõusudest-mõõnadest hoolimata on Priidu väga hoolikalt suhtunud koolitõhe.

Tammoja, Juhan. Värskeltsündinud eestlane. „Jakup“ elab korteris, mis teeks au isegi mõnele diplomaadile. Erilist huvi tunnevad kaasõpilased ta korteri mööbli ja muu korteri juurde kuuluvate mugavuste vastu.

Hiljuti ta ostis enesele kalli

habemenoa, kuid käib ikka pika „meheauga“ ringi, sest kardab kulutada oma kallist riista.

Võib-olla just seepärast ei olegi ta senini enesele „südamesoojendajat“ leidnud.

Teder, Arnold. Arnoldil on igavene häda. Ta on hädas ja teistel on temaga häda. Ta otsib asjatult tantsupartnerit, kes vastaks ta dimensioonidele ja Tartu rätsepad kurdavad, et raske on sellest mehest mõõtu võtta tabureti abi tarvitamata. Kahju, et ta ehitusharus ei õpi, temast saaks hea hoonete ülevaataja või üle hoonete vaataja. Kuid ta võib elus läbi lüüa ka mehaanikuna, sest koolis viibitud aja on ta kasutanud õppimiseks.

A. S.

A. Sarv

Hetke veel seisatume

Hetke veel seisatume, me noored, kel elu ees!

Korraks hinge tõmbame, pilguks jalgu puhkame.

Ah! Soontes kuis suriseb, tuksleb me veri noor!

Hea on sirutada lihaseid sitkeid, tugevaid,

tunda, et pakil täis jõudu me liikmed saledad —

saand noorurist mees tugev ja võimas, täis indu ja tarmu!

Kes veeretab ette meil raskusi teele — ei sellel' armu!

Kae silmilt ja käest kindad, ei aega nüüd

ohata, puhata — võitlus meid ootab!

Eesti uuem ajalooline romaan

Eesti ilukirjandusliku toodangu domineerivaks liigiks on viimase viie aasta jooksul olnud ajalooline romaan. Selle kirjandusliigi taastekkega täitus suur lünk eesti uuemas belletristilises loomingus.

Rahvuslikust seisukohast on ajaloolise romaani eesmärgiks ja ülesandeks arendada lugeja rahvuslikku iseteadvust ja uhkust oma rahva mineviku vastu, õilistada tema tundeid ja sisendada temasse minevikuliste eeskujude kaudu teotsemisiha kõrgemate eesmärkide taotlemiseks ja saavutamiseks.

Eesti romaani arengut iseseisvuseaja jooksul võib kaudselt siduda ka meie rahva poliitilise arenemisega viimasel kahel aastakümnel. Kui esimese viieteistkümne iseseisvuseaasta jooksul köitis rahva tähelepanu elav poliitiline tegevus, mis tegelikult vaid labastas üldsuse hingelaadi ja paljastas kaasaegse avaliku elu negatiivseid külgi, siis 1934. aastal tekkinud rahunemine poliitilises elus põhjustas ka mõnel määral rahva huvi langemise kaasaja sündmuste vastu.

Umbes sellele analoogiline oli lugu ka kirjandusepöõllul: varem halastamatu igasuguste, peamiselt paheliste elunähtuste paljastamine ja nende analüüsimine, siis huvi koondumine minevikulistele sündmustele, millede käsitluslaad pole üldiselt küll romantiline, kuid mis siiski tunduvalt erineb senisest puhtrealistlikust, koguni naturalismi kalduvast käsitlusviisist.

Paistab silma, et ajalooliste romaanide autorid käsitlevad oma teostes Eesti ajaloos peamiselt

pöõrdelise tähtsusega ja võitlusrohkeid ajajärke. Nii võime siin eristada viit eelistatumat ajastut: esiteks muistne Eesti iseseisvuseaeg enne sakslaste tulekut meie maale (Hindrey „Urmas ja Merike“, Mälk „Läänemere isandad“); teiseks muistne vabadusvõitlus XIII sajandi algul (Metsanurk „Ümera jõel“, Kippel „Issanda koerad“, Hindrey „Loojak“); kolmandaks raske sõdade ajajärk Lii-vimaal XVI sajandi teisel poolel (Saks „Hannibali rahvas“, Kippel „Suure nutu ajal“); neljandaks Põhjasõjaaeg meie maal XVIII sajandi koidikul (Mälk „Surnud majad“, Kippel „Kui Raudpea tuli“) ja viiendaks Eesti Vabadussõda (Gailit „Isade maa“, Kivikas „Nimed marmortahvil“ ja palju teisi, mis pole siiski erilist tähelepanu pälvinud).

Eeltoodust nähtub, et uuemat ajaloolist romaani on ohtraimini produtseerinud E. Kippel, kelle loomingut eriti iseloomustab omapärane kroonikastiil, kusjuures tema teoste sisu ei paku siiski palju erilist, piirdudes peamiselt kronoloogilise sündmuste loetlemisega. Võrreldes näiteks Kippeli romaani „Suure nutu ajal“ samu sündmusi käsitleva E. Saksa teosega „Hannibali rahvas“ võib eriti ilmekalt märgata esimese puudusi. On kahtlemata õige, et oma kroonikastiiliga aitab Kippel lugejal n.-õ. sisse elada vastavasse ajajärku ja selle abil võimaldub kirjanikul erilaadse huumoriga edasi anda omaaegseid elunähtusi, eriti aga nende pahelisi külgi. Kuid siin kaasnevad mõningad andestamatud puudused, mis ei lase Kippeli

teostel tõusta eesti kirjanduse paremikku. Tegelaskond jääb tal harilikult lausa ilmetuks, isikute välimusest ega hingeelust ei saa lugeja tihti kaudsetki aimu — nad on kirjanikule vaid vahendeiks sündmuste edasikandmisel. Kuid ka sündmustiku arendamisel esineb kohati häirivaid väärnähtusi, kuna autor püüab oma teostesse tuua võimalikult palju ajaloolist materjali, suutmata seda tihti tervikuks siduda, vastandina E. Saksale, kes käsitleb sündmusi hoopis huvitavamalt, mitmekülgsemalt ja painduvamalt, olles sellegipoolest kooskõlas olemasolevate ajalooliste andmetega. Kui Kippel vahel peaaegu tsiteerib ajalookroonikaid, püüdes seega anda sisule erilist usutavust, siis Saks suudab oma ilmekat tegelaskonda ja vaheldusrohket sündmustikku säilitada uskusiväärsena ka kõige ebataolistematel juhtudel, kasutamata seejuures kunstlikena tunduvaid mittealgupäraseid vahendeid.

Tunnustusväärse koha ajaloolise romaani loomise alal on oma kahe vastavasisulise teosega saavutanud A. Mälk, kes suudab sel alal pakkuda eriti väärtuslikku nii sisu kui vormi poolest. Mälgu teoseist võib palju lugeda ka n.-ö. ridade vahelt, mis ongi autori hinnatavam omapära ja mis enim paelub lugejat.

Uljas heroism kajastub Hindrey romaanide tegelaskonnas, mis koos õnnestunult valitud ajaloolise taustaga teeb tema loomingulise eriti vastuvõetavaks noorsoole. Sangarlikud esiisad ja nende vanakumatu kindlameelsus sööbuvad lugejasse tihti eeskujudena. Vaevalt võib aga siin märgata erilist

idealiseerimist — tegelaskujud on ilmekad ja usutavad, nende pahed tunduvad sageli teisest küljest voorustena.

Kui Hindrey haarab osavalt ja ülevaatlikult ka suuri sündmusi, siis sisuliselt temale vastandlik Metsanurk oma ainukeses ajaloolises romaanis süveneb piasiasjusse käsitledes neidki huvitavalt. Seejuures Metsanurk tõendab, et ka ajaloolises romaanis võib edukalt viljelda realismi.

Uusima ajaloosündmusena on meie ilukirjanduses ohtralt käsitletud Eesti Vabadussõda, kuid esiletõstmist väärivad siin vaid kaks varemmainitud teost. A. Gailiti „Isade maa“ on hinnatav oma vaheldusrikka sündmustiku, bravuursete tegelaste ja hää väljendusvormi tõttu, missugused hüved suudavad varjata ka mõningaid esinevaid kompositsioonilisi puudusi. Meie õppivale noorsoole eriti lähedane A. Kivika „Nimed marmortahvil“ on saanud lugejaskonna poolt kõigiti sooja vastuvõtu osaliseks. Kuigi selle teose algosa tundub suurte hingeliste võitluste ja kõhkluste tõttu kohati igavana, on see ometi ajalooliselt õigustatud ning nõutavgi ja õieti hinnatav vaid sellelt seisukohalt.

Kui viimasel ajal on tihti olnud kuulda arvamusi, et ajalooline romaan hakkavat juba lugejaskonda koormama, siis tuleb sellist väidet pidada ekslikuks, sest on ju meil paralleelselt ajaloolise romaaniga arenenud üllaldaselt ka muud ilukirjanduse liigid. Ka pole, nagu eespoolgi nägime, meie ajaloost romaanides öeldud kaugeltki mitte kõik, vaid võib asuda edukalt käsitlema ka muid ajajärje ja lisada väärtuslikku senistelegi.

Abiturientidele!

Veel mõned päevad ja teie seisate teelahkmel. Osa teist astub tegelikku ellu, teised aga jätkavad õpinguid, et täiendada oma teadmiste varasalvi. Ükskõik millise tee ka valite — täitke innukalt oma ülesandeid, armastage tööd ning olge ausad Eesti isamaalased!

Klassijuhatajad

Progümnaasiumi V klass

Oleme esimene lend, kes on läbi teinud kõik viis progümnaasiumi klassi, kuigi algkoosseisust on järele jäänud vaid 10. Meie klassist on läbi käinud paljud, aga sellele vaatamata on meie arv püsinud 30 piirides ja praegugi piirdub see 31-ga. Samuti on meid kasvatanud mitmed klassijuhatajad, kuid erilist tänu neist pälvib hr. J. Konks, kellega oleme koos töötanud kolm viimast aastat sõbralikus koostöös ja vastastikusel arusaamises.

Alljärgnevalt püüame oma kaasõppureist anda väikesi karakterpilte.

Kusta Adamsoni tuntud omaduseks on see, et ta oma arved lubab siis maksta, kui ta kord kõrgele kohale saab. On üsna hää kaaslane ja võtab põhimõtteliselt osa kõiki-dest koolipidudest.

Valdur Esko tegi läbi nimemuutmise protseduuri. Õppimine edeneb hästi, välja arvatud see algebra... Valdur võtab aktiivselt osa merinoorkotkaste tegevusest. Omab kõlavat häält ja hääd lavalist esinemist, mistõttu võib teda pidada eesti teatrilavade tulevikulootuseks.

Ülo Hannibal on klassi parimaid sportlasi. Sportimisega on ta enesele arendanud suurepärase atletliku keha, mille pärast teda nii mõnedki kadestavad. Üldiselt

tagasihoidlik noorur, kes pipardab oma kõnet sageli sarkastilise huumoriga.

Vaikne ja tasakaalukas kaaslane on **Boris Jors**, kes õpib mõõdukalt, pidades vahel ka vähemaid vaheaegu. Kosutab oma ajusid rist-sõnamõistatuste lahendamisega.

Arnold Kiis on enam tuntud „Kruvitzky“ kui oma pärisnime all. Tema eriharrastusiks on jalgpallimäng ja õppimine teisel poolaastal. Lõbustab klassi õudusfilmidest laenatud grimassidega.

Harald Kivi pretendeerib klassi vähima poisi tiitlile. Oma lокkis juuste pärast kannab nimetust „Neeguse poeg“. Eriharrastusist võiks nimetada tema suurt huvi relvade vastu.

Lauri Koger on hää kirja- ja kõnemees, kuna ta omab laialdasi teadmisi peaaegu igalt alalt. See-tõttu teotseb ta klassi ajakirjani-kuna ja peab huviküllaseid referaate. „Teeneline tegelane“ noorkotkaste hulgas ja kaitseb selle organisatsiooni juhtmõtteid suure agarusega.

Pikim poiss on **Ilmar Kullam**, kes selle soodustuse tõttu on kooli parimaid käsipallimängijaid. Omab alati varuks huumorit. Viimasel ajal tüürib õrnemaisse sfääresse.

Tagasihoidlikumaid poisse klas-
sis on **Tõnis Liik**, kes möödunud
aegade arvel kannab „eksprii-
muse“ tiitlit. Osavõtmine kooli
orkestri tegevusest, viiulimängi-
mine ja suur huvi kirjanduse vas-
tu on talle andnud „boheemlase“
nimetuse.

Ervin Lind kuulub meie priskei-
mate poiste hulka. Üllatab vahete-
vahel matemaatilistel aladel. In-
nustunult on ta süvenenud usu-
õpetusse ja õhtuti vabas looduses
jalutadeski tegeleb nähtavasti teo-
loogiliste probleemidega.

Boris Lindpere on kooli male-
meister. Erialaks peale male on
tal vabanduste väljamõtlemine
õppetundideks.

Heldur Meema kuulub klassi
sümpaatseimate poiste hulka. Pää-
le kirjanduse, spordi ja klaveri-
mängu harrastamise jätkub tal
küllalt aega õppimiseks ja osa-
võtmiseks õpilaskonna isetege-
vusest.

Rohkem küll „Mussolinina“ tun-
tud on **Olav Mikkelsaar**, kes ütleb
iga kümne sõna kohta keskmiselt
üks kord „noo“. Tegutsedes aga-
ralt noorkotkaste rühma juhina
on ta ühtlasi sama hoolas kaitse-
liitlane ja klassi sekretär.

Vaikne noormees, kes vihastub
ainult harukorral, on **Egon Nor-
den**. Egon on endine kauaaegne
klassi- ja rühmavanem. Võtab osa
koolipidudest, kus meeldib tütar-
lastele just oma diskreetse käitu-
misega.

Vello Nuuma tegeleb romantilise
keelpillimuusika ja tehnikaga.
Üllatab vahel oma madala, veid-
ralt põriseva bassiga, kandes ette
aariaid „à la Šaljapin“.

Arnold Pedaksaar mängib kooli
orkestris juba pikemat aega klar-

netit. Olles elav seltsiline, on
kahju, et ta selle kooli lõpetami-
sega pöörab selja õppimisele ja
kaob oma edasiõppivate kaaslaste
keskelt.

Õpilasist tagasihoidlikuim on
Endel Pehap. Suurema osa oma
ajast veedab ta õppides, uurides
ka arstiteaduse saladusi, sest ta
kavatseb tulevikus doktorina oma
ligimesi teenida.

Klassi tugevaimate poiste hulka
kuulub **Feliks Piir**, kes harrastab
peaaegu kõiki spordialasid eduga.
Põlise laekurina kavatseb ta end
vastava kooli kaudu ette valmis-
tada suurkaupmehe elukutseks.

Olev Pähn on noorur, kelle ta-
gasihoidliku maski taga peitub
ülilõbus iseloom. Tasakaalukana ja
külmaverelisenä võtab vastu saa-
tuselöögid õpetajailt silmakulmu
pilgutamata.

Klassi priimus on juba aastaid
Georg Raag, kuigi viimaseil aas-
tail on sirgunud talle kardeta-
vaid võistlejaid. Vabal ajal loeb
„Džoodž“ populaarteaduslikku kir-
jandust ja on huvitatud viiuli-
mängust.

Ilmar Rannamäe on üheks klas-
si fookuseks matemaatikas. Seltsi-
mehelikkusega on saavutanud
suure populaarsuse. Evib tuge-
vaid sidemeid „Vanemuisega“, or-
ganiseerides teatrisaali tühjade
kohtade täitmist klassikaaslastega.

Mitmekülgseimaid kaasõpilasi on
Nikolai Rasumov, kes spordib,
maletab, külastab koolipidusid ja
vahel isegi õpib.

Jaan Rekand on klassi rühma-
vanem riigikaitsetundides. Väl-
jaspool kooli on ta tuntud suure-
pärase seltskonnainimesena. Viim-
sel ajal hakkab edusamme tegema
spordis, seda just oma pika kasvu
ja atleetliku kehaehituse tõttu.

Progümnaasiumi V klass

I rida: T. Liik, L. Koger, O. Mikhelsaar, klassijuhataja J. Konks, T. Wichmann, E. Vasser, V. Esko, H. Meema.

II rida: F. Püür, N. Rasumov, H. Kivi, B. Jors, I. Rannamäe, E. Lind, M. Riikoja, V. Nuuma, I. Urbel.

III rida: A. Sabur, Ü. Hannibal, P. Sägi, K. Adamson, M. Teder, A. Pedaksaar, O. Pähn, G. Raag.

IV rida: E. Pehap, B. Rosenberg, B. Lindpere, J. Rekand, I. Kullam, E. Norden, A. Kiis.

Mikk Riikoja on korralik koolipoiss, nii nagu see peab olema. Järjekindla õppimisega on saavutanud tõhusaid tagajärgi. Laskub vahel õpetajatega intiimseisse kõnelusisse, seejuures säilitades väljendusis ikka koolipoisilikku omapära.

Boris Rosenberg kuulub klassi intensiivsemate õppijate hulka, hiilates eriti võõrkeeltes.

Arnold Sabur on tuntud oma vahemärkustega tundide ajal,

mispärast tal korduvalt on tulnud „pühapäevarahu nautida“. Humoorikuse ja teravmeelsusega on ta toonud klassi rea populaarseid lööksõnu.

Peeter Sägi pikemaks kasvamise asemel aina lüheneb. Uute valemite väljamõtlemise pärast algebras võib Peta ennast lugeda tähtsamaks „uus-algebraismi“ esindajaks. Tema huvialaks on tehnika.

Eriti laialdaste teadmiste poo-

lest on **Meinhard Teder** üldiselt tuntud „hele vend Meintsi“ nime all. Tarkuseküünalt ei hoiata ka vaka all, vaid iga abitarvitaja lahkub tema „audientsilt“ rõõmsa näoga. Mängib pea kõiki keelpille, maletab, tantsib jne.

Ilmarin Urbel omab haruldase vastupidavuse poksilöökide talumiseks, kuigi tal enesel löögivõime pole eriti suur. Eraelus tegeleb suurel määral spordiga, kirjandusega ja ületab isegi õppimises klassi keskmise taseme.

Elmar Vasser on uustulnukana alles esimest aastat klassivennaks.

Tahvli juures kirjutamisel ei taba ta õiget tempot ja kõigub üsna tihti äärmuste vahel: kord liigselt rutates, kord aeglaselt kirjutades. Harrastab nugalööpimist ja malet.

Klassi esimese kodanikuna kuulub **Teo Wichmanni** kompetentsi igasuguste küsimuste esitamine klassijuhatajale ajaloo tundide ajal, millise ülesande ta klassi meeleheaks otse hiilgavalt sooritab. Klassivanema-ameti kõrval on ta veel laialt tuntud oma loomupärase lõbususega ja silmapaistva käsipallimängijana.

H. M. ja L. K.

A.—a

Vanaesä

*Sel kevädel: viil ossa saisi härmän,
maad, mõtsa katti udu, talvejää.
Mo tii viis kodotarre laane sõrvan —
üitsainus paik, kos viil mo hengel hää.*

*Tua takan värisesi leinakase;
vii veersi, tuul puhk kõigist kotusist.
Sääl juttu mineviku tasakese
ai igä asi aigust ammusist.*

*Kõrd kevädel: täis linnulaulu kesä
nink rohun äilmitseman lilli kaits.
All kase isti mõttin vanaesä,
ta põlvil vallat, kilgas latselaits.*

*Kõiv sahisi nink õhun kevväi helkmän;
ta hingus mängse taadi hiustega.
Laits üsän peo täis lilli rõõmsalt kilkman,
ätt silit pääd ja kõnel latsega.*

*Es kestä vanaesä armu kavva,
mo laits, siipärast keik, mis iäl tiit,
auss olgu vanaesäle all havva,
ja tõisile, ke sulle näitnu õiget tiid.*

Reaalkooli III klass

III-r klassi juhatajaks on hr. J. Nõmmik, kes on võitnud klassi üldise sümpaatiat kaasaitamise tõttu kõigile klassi üritustele. Kuna ta on olnud meile hääks sõbraks, siis loodame, et võiksime tulevikuski temaga koos töötada ja edasi rühkida.

III-r klass on tuntud edukana kõikidel aladel välja arvatud õppimine. Klassis valitseb üldiselt sõbralik läbisaamine ja „ühistöö“. Enamik õpilasi püüab tulevikus jätkata oma õpinguid kas gümnaasiumis või tehnikumis. Praegune koosseis 38.

„Meil „Pallases“...“

Nimistus esimene on **August Arike**, keda kõik tunneme häätahtlikult vaikse iseloomuga spordinoorena, kelle eriharrastusteks käsipall ja võistlused. Tema tee-

neid sel alal on hinnatud TKSE meistrimärgiga.

Klassi noorimaks kaasvõitlejaks on **Valdeko Grünvald**, kes armastab igale vanemale poisile ütelda „poja“. Hoolimata oma noorusest püüab igal pool esineda täismehe- na. Vabal ajal harrastab käsipalli, kuna võistlustest osavõtt piirdub lahtiriietumisega.

Kõrge kuju omab **Valdeko Ivanthal**, kes sellest hoolimata kipub oma vaikse iseloomu tõttu varju jääma. Harrastab malemängu.

Et õppetunnid rutem mööduks, selleks aitab tõhusalt kaasa **Hugo Jors**, rikastades neid oma teravmeelse huumoriga. Kasvult üle keskmise, näol leplik naeratus — nii võime teda kohata mõnelgi peol, kus ta saavutab märkimisväärseid tulemusi tantsupõrandal. Õppimises kuuludes klassi paremiku hulka rühhib tehnikumi poole.

Mitmekülgseim kaasvõitleja on **Raimond Jänes**, kes tundes end igas olukorras kodusena toob kaasa enesele iseloomulikku lõbusust. Alati optimistlikuna harrastab kõike päälle õppimise.

Peaaegu märkamatu võib mööduda **Evald Kaeramaast**. Vahe- tundidel kõnnib ta vaikse näoga koridoris, kuna tundides pole tast midagi kuulda, jättes mulje, nagu polekski teda klassis.

Linnakärrale eelistab vaikset linnakärast **Elvat** meie kaaslane **Kaarel Kotsar**. Vaikne klassikaaslane, kes vaba aja pühendab muusikale, joonistamisele ja kirjade kirjutamisele.

Punapõskne klassikaaslane on **Theodor Kulasal**. Kulutades pää-

miselt oma aja õppimisele, on ta vaikselt enesesse süvenenud.

Iseloomult tagasihoidlik on **Johannes Kull**. Keskmist kasvu, blond, pole eriliselt silmapaistev. Vaba aja veedab kas jalgrattasõiduga või jalutamisega kesklinna rajoonis.

Klassi esimeseks kodanikuks ja „priimuseks“ on **Rein Lang**, kes püüab olla esimene igal rindel. Omab häid suhteid ka teiste koolidega, sest võime teda kohata nii mõnelgi peol värskeid tutvusi sobitamas või vanu süvendamas.

Üks omapärasemaid kaasvõitlejaid on **Uno Laumets**. Alati lõbusatujulisena võime teda kohata sääl, kus midagi teksil. Vabal ajal harrastab muusikat.

Tagasihoidlik kaasõppur on **Ants Lenk**. Näol isikupärane, leplik naeratus. Teda võib näha võrdlemisi vaiksena istumas ühes tagumistest pinkidest. Armastab vaikset seltskonda, mõnikord võime teda isegi pidudel kohata.

Orkestri trummariks on **Ilmar Linnomägi**. Õppimises keskpärane, püüab ta oma vaba aega täita muusika ja pidudega. Alatine vastane igasugustele klassi üritustele.

Kehakaim kaaslane on **Ülo Luksepp**, kes seda ka tahab esile tõsta, eriti väiksemate klassikaaslaste arvel. Ehtsa maamehena on tal selleks ka eeldusi. Õppimises võrdlemisi hoolikas, pisukest aja ülejääki püüab täita lõõtsapilli helidega.

Klassi üks väiksemaid poisse on **Juhan Mandre**. Tagasihoidlikust iseloomust hoolimata on tedagi nakanud „moodne ajavaim“, seetõttu harrastab vabal ajal ka pidude küllastamist.

Erilist temperamenti omab klassikaaslane **Vambola Metsalu**. Olgugi

väikseim poiss klassis, sunnib ta nii mõnegi suurema end tunnustama. Pühendab suurema osa ajast õpinguile.

Üks klassi targemaid päid on **Johannes Märtn**. Tagasihoidlikult leplik iseloomuga on tal kõigiga hää läbisaamine. Õpib suurema osa ajast, vältides igasuguseid „patuseid“ lõbusid.

Klassi suursuguseim kuju on **Karl Nagel**. Kannab ideaalselt korrastatud Nelson Eddy soengut ja „kõva“ on ta korrektsuse pärl. Üldiselt on ta tuntud hüüdnimega „Kindral Kamelään“.

Omaette tüüp on **Johannes Nahk**. Kasvult keskmine, kuid parukas üle keskmise. Tunnustatud vabakunstnikuna evib hää „talendi“ õppeaineid kodus mitte valmistada, kuid harukordse osavuse klasstitöid kirjutada. Jalgpallur.

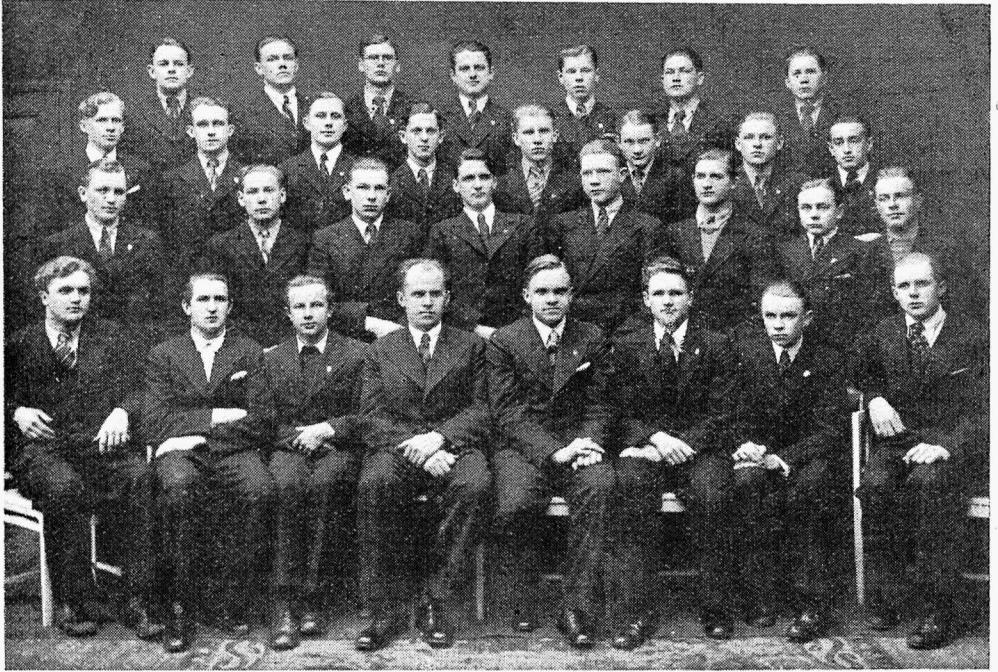
Alati lahkelt naerataw on „õhuminister“ **Endel Olt**. Naeratab ka tundi vastama minnes. Olles alati abivalmis, on ta avitavat kätt nii mõnigi tunda saanud.

Ainuke mulk meie peres on **Konstatin Pajor**. Punapõskne, tervisest õhkuv noorur. Spordib hoolega, õpib keskmiselt, tantsib. Üldiselt: keskpärase õpilase ideaalkuju.

Iseloomult heasüdamlik on **Heino Pank**. Kasvult üsna tugev, kuid omab millegi pärast hüüdnime „Kilu“. Omab erilist huvi muusika vastu, olles ka klassi esindajaid orkestris.

Üks tagasihoidlikemaid abiturientidest on **Alfred Parisalu**. Omab harukordse ande klaverimänguks ega kohku ka teisi muusikariistu proovimast. Õpib hoolega, peod ja tants teda ei huvita.

Harukordselt sarnane Willy Birgeliga on **Georg Rajasaar**. Olgugi

Reaalkooli III klass

I rida: R. Jänes, K. Pajor, J. Märtin, klassijuhataja J. Nõmmik, R. Lang, A. Arike, V. Tammekivi ja H. Sepmann.

II rida: T. Kulasalu, E. Kaeramaa, G. Rajasaar, H. Jors, H. Pank, H. Reigo, J. Mandre, K. Vildfluss.

III rida: E. Uudeküll, K. Kotsar, I. Linnomägi, P. Sotnik, H. Urm, H. Rasva, J. Kull, U. Laumets.

IV rida: A. Vint, O. Tolmats, V. Ivanthal, K. Zirnask, V. Grünvald, Ü. Luksepp, K. Raudsepp.

uustulnuk, tunneb ta oma klassikaaslasti vägagi hästi, mis eriti ilmneb ta õnnestunud karikaüures. Raadioamatöör, kes iga vaba minutit püüab kasutada hästi.

Heino Rasva on hea kaaslane, elav ja uudishimulik, kuid seejuures ka närviline. Vaatamata lühikesele kasvule saavutab märkimisväärsed tagajärgi tantsupõrandal. Tulevik — tundmatu elu.

Karl Raudsepp — Kaarel —, omab harukordset huvi õppimise vastu. Ta on tagasihoidlik noorur, kes kuulab vaikselt ja vastab soovalt. On klassi malemeister.

Klassi suurimaks „pessimistik“ on **Heino Reigo**, kes oli kord klassi parimaid õpilasi. Iseloomult romantiline, tunneb huvi muusika ja luule vastu; tuntud seltskonnategelane. Noorur täis temperamenti ja tuld, mida ei suuda isegi õpetajad takistada.

Vaikse iseloomuga, õppimises püsiv kaasõppur on **Sulev Sarmiste**. Iseloomult heasüdamlikuna ei keela kunagi oma abi õppimiseks.

Kasvult üle keskmise on blondpäine **Heldur Sepmann**. Kuna ta õppimisest palju ei hooli, tegeleb

vabal ajal raadioagendina, millisel alal on leidnud laialdase tunnustuse.

Nagu kõuemürin on klassi kohal, kui vastab **Peeter Sotnik**. Alati edasipüüdlik, kuid see pole kahjuks leidnud väärset tunnustust.

Teeneliseks klassi „varemeistriks“ on **Voldemar Tammekivi**. On laialdaselt tuntud heatahtliku kaasvõitlejana ja hea matemaatikuna. Vabal ajal harrastab kirjandust ja jalgrattasõitu.

Vaikseks atleediks on **Olev Tolmats**. Alati võime näha teda kõndimas salapärase muigega ringi. Iseloomult vägagi heatahtlik. Eriharrastustest ei tea keegi midagi.

Jalgpalliväljakul võime kindlasti kohata **Väino Tsinki**, mustade sarvraamidega prille kandvat seltsimeest. Koolis võitleb numbritega, mis on sama painduvad nagu ta isegi.

Kui kustki kuulduv kartlikku sosinat, siis võib olla kindel, et sääl on **Heinrich Urm**, klassi vagu-

saim ja usinaim õpilane. Vabal ajal harrastab viiulimängu.

Eino Uudeküll on kirjanduslike kalduvustega noorur, kes tunneb end sellel alal täiesti kodus. On ka üks klassi paremaid kirjamehi. Tihti võime kohata teda teatris, kuid mitte kunagi siledal parketil. Tulevikukavatsused „polnud toimetustöö lõpuks veel teada“.

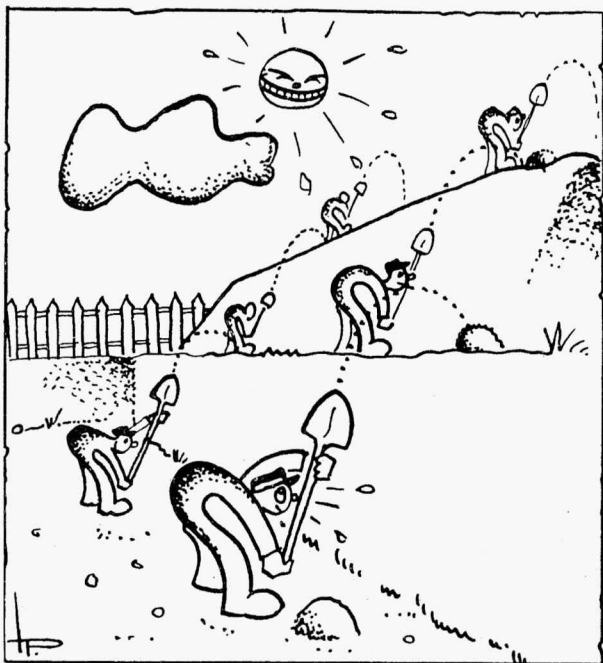
Kalju Vildflussi teravmeelset nalja naerab terve klass. Kasvudasa alla keskmise. Tagasihoidliku noormehena õppimises kaunis edukas.

Hiilgavaid teadmisi inglise keeles omab **Ants Vint**. Kasvatatakse lilli, korjab marke ja on ühtlasi tuntud jalgpallimees.

Lõunamaise päritoluga on **Kuno Zirnask**. Tumedavereline noorur, kes on pühendanud end ümmarguse nahkmuna teenistusse. On alatine võistluste külastaja. Pärast gümnaasiumi ahvatleb teda liivane Sahara võõrasteleegioni ridadesse.

H. R.

Isamaa ilu hoieldes II

...jalad peavad asuma
umbes õlgade laiusel...

Isamaa ilu hoieldes III

J. Laidvere, L.-Eesti olümpiatreener

Mõtteid spordist

Kõigi aegade noorsoo paremiku iseloomustavamaks jooneks on olnud idealiseeriv ellusuhtumine. Usun, et see on tänapäeval ja tulevikuski nii. Me ei tohi unustada aga seda, et iga generatsioon on mõistnud ja väljendanud oma hingelisi puhanguid isesuguselt. Need, kellel lasub kasvataja suur ülesanne, ei tohiks vastava ajastu noori hinnata ainult vanema generatsiooni tõekspidamiste järele. Iga ajastu noorus peab endale osaliselt avastama ideede kandepinna ja avaldusvormid. Ainult möödunud aegade ideeliste ebajumalate jälgimine ja kopeerimine üksinda ei saa siin noori aidata sel põhjusel, et aeg ja elu on muutlik.

Kogu meie rahva ja ka noorsoo kandvamaks tänapäeva ideeks on meie rahva tulevik ja vabadus. See iidne aade püsib nii kaua, kui elab ja võitleb eesti rahvas. Just elab ja võitleb, see on meie saatus siin Läänemere kaldal. Vabaduse ja elujaatavuse ideede kandjaks

suudavad olla ainult terved ja elurõõmsad inimesed ja noored. Elurõõmsuse ja elujaatavuse kasvatamise üheks vahendiks on tänapäeval kujunenud mõistlikult korraldatud sport ja kehakasvatus.

Spordi ja kehakasvatuse mõju inimesele on mitmesugune. Vabas õhus ja päikeses sooritatud võimlemisharjutused on suurimaid kasvuärrituse tegureid. Kasvuärrituste puudumine tooks kaasa inimese arenemise häireid. Näiteks nahk ei suudaks kohaneda temperatuuri muutustele. Ometi on teada, et nahk hormoonide tekkimist mõjutab. Mida rohkem nahk saab õhku ja valgust, muidugi eeldusel, et tervis ja eriti närvid on korras, seda soodsam on olukord hormoonide kujunemisele. Hormoonid ehk erinäarmete mahlad soodustavad keha kasvamist. Siit näeme kehaharjutuste suurt tähtsust.

Edasi on teada, et sport ja kehakasvatus on suur töövõime säilitaja. Mäng kuulub laste loomulik-

kude kasvamise nõuete hulka samuti nagu toit. Mäng on lapse töö. Mängus jaksavad nii lapsed kui ka täiskasvanud uskumata palju liikuda. Mängus saavutab noor vastupidavusvõime seetõttu, et kätteõpitud liigutused ikka vähem ja vähem energiat hakkavad nõudma.

Mida mäng ja sport on noortele leidlikkuse ja vastupidavuse arendamiseks, seda on mäng ja võimlemine täiskasvanuile nende säilitajaina. Selle kaudu saavutatakse seda, et võime vanaduse piiri palju kaugemale lükata. Järelikult on sport mõjuv vahend raugastumise ja tänapäeva industrialiseeriva mõju vastu.

Sport ja mäng on noortele suurimaks ühiskonna koostöö kooliks. Mäng on küll noorele vabatahtlik, kuid mängides peab ta tunnustama moraalselt ja tegelikult vastavaid mänguseadusi. Nende mitetunnustamisel kõrvaldatakse ta mängust. Ent olles kord juba tundnud mängu mõnu, noor meeledil valitseb enda egoistlikke soove, s. o. surub maha nii mõnegi kibele va sõna või ebasobiva žesti. Lühidalt öeldes, siin avaneb noorele laialdane võimalus õppida tundma ühiskonna moraali ja sulatada neid raskelt käsitatavaid ning tajutavaid mõisteid tõeliseks lihaks ja vereks.

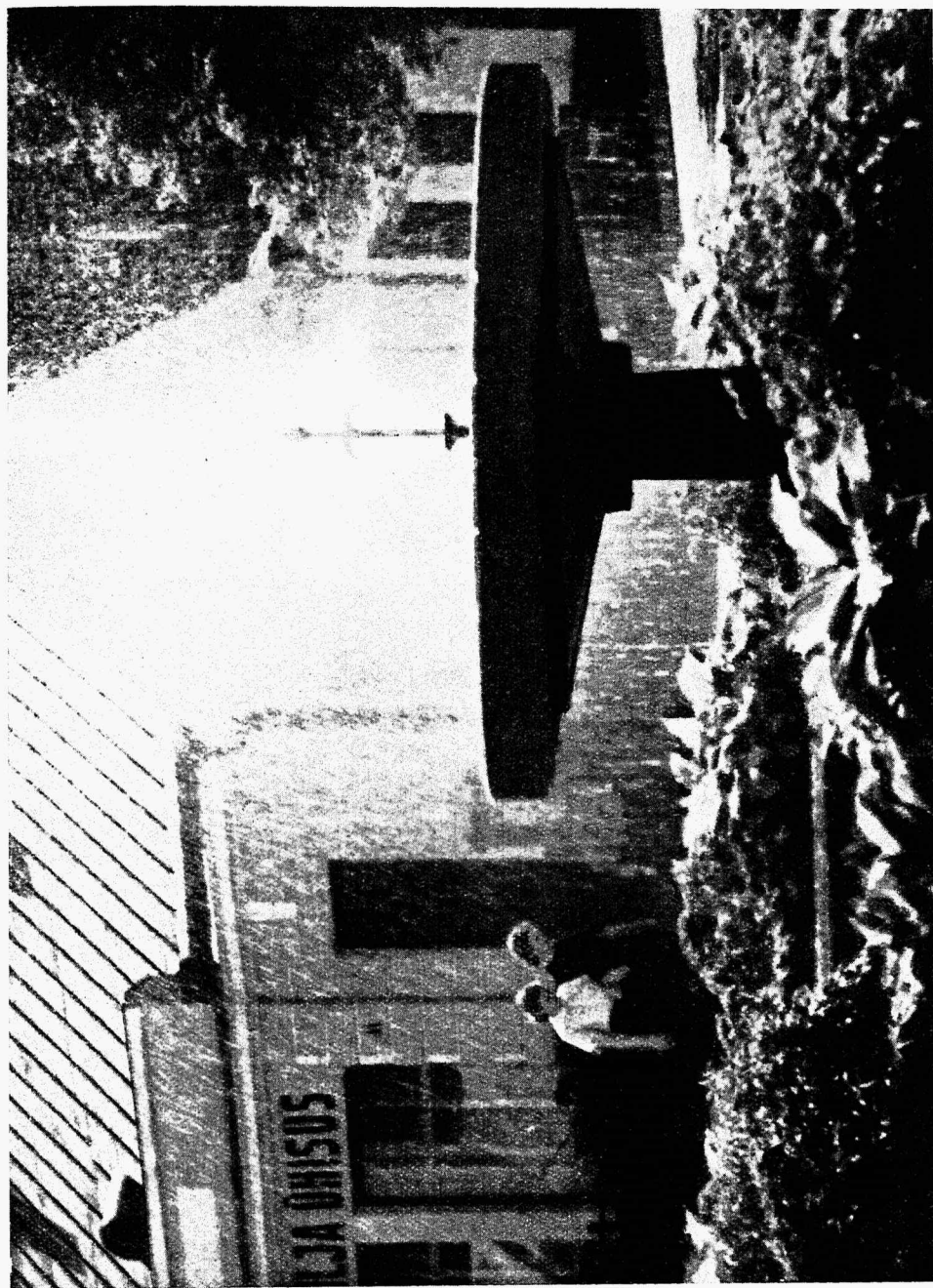
Me näeme spordi järeldusi mõningate rahvaste juures. Näit. inglane ja džentlmeni mõiste, mis on puhtal kujul spordimõiste tõlgitsemise tulemus; sakslane ja distsipliin, võimlemise tulemusena. Seega peame spordi tähtsust ise-

loomu kujundajana eriti tähtsaks hindama.

Sport kasvatab meie noortes võistlushinge ja võidutahet, mis oma väljendustes siiski on harjunud, spordimehelikkuse põhimõtteil, arvestama oma kaasinimeste samadel põhimõtteil rajanevaid õigusi. Ükski asi ei suuda arendada noortes säärast võistlusmeelt ja võidutahet kui sport ja kehas kasvatus.

Sport ja kehas kasvatus on meil praegu ainsad vahendid, mis võivad noori koolist ja kätistest viia välja vabasse loodusse ja seal sisustada huvipakkuvalt noorte vaba aega. Ameeriklased lähevad usus noorsoo kehas kasvatusesse, eriti just noorsookaitse seisukohalt nii kaugele, et nad isegi julgevad väita, nagu suudaks ühe hektaariline spordiväljak vähendada samasuure maalahmaka võrra üldist vangimajade alla kuuluvat maaala. Nad näitavad statistika põhjal, et suurlinnades noorte kuritegevus on suurem neis linnaosades, mis asuvad kaugemal mänguväljadest. Teiste sõnadega, noortel puudub mõistlik koht oma vaba aja veetmiseks ja see on noorte elus kardetavaim moment, kus ta võib laskuda ja anduda pahedele.

Noored! Näidake algatust ja otsige ise endile sportimise võimalusi. Töötage vaimsel ja kehalisel väerinnal rööbiti ja pidage meele, mida üks inimsoo suurvaime on öelnud, et ei ole see ainult vaim või keha, mida kasvatame, vaid — inimene. Kui olete tõsiselt asja juures, siis Teie harrastused ei jää tähele panemata ja tulemusteta.

„Valgus ja vesi“

Pilk kolmandasse riiki

Istusime rongis, ees tundmatu maailm tundmatute linnade ja inimestega, südames pakitsemas reisikihk ja kõrvus kumisemas rongi monotoonne muusika, mida segasid vaid kupeekaaslaste kõvahäälelised hüüded.

Valgas lahkusid meie „sõbrad“ — trobikond familjaarseid töömehi — ja kuni Riiani möödus sõit päris vaikselt.

Varahommikul Riias istusime raudruunale, mis pidi meid viima Berliini. Nüüd oli meil kupees läti keel ja läti meel, kuid veel enam juutide temperamentne jutuvada ja juudinaiste veriseid haavu meenutavad huuled, mis torkasid valusasti silma igal pool, kuhu juhtusid pilgu pöörata.

Vagunid olid nii täis, et pidime seisma keset suitsu ja higiauru pika tee kuni Leedu piirini. Siin lahkusid lätlased ja osa juute. Asemele tulid sümpaatsed poolakad.

Poolakate, isegi poola intelligentide juures paistis silma see lai ja avalik käitumine, mis on omane kõigile slaavi rahvastele.

Saksa piiri lähenedes hakkas meie vastas istuv Berliini proua huvi tundma meie sõidu sihi ja otstarbe vastu ning andis emalikke näpunäiteid kaasa sukeldumiseks Berliini suurlinlikult hädadohtlikesse keeriseisse.

Proua jutu järgi olevat Berliin päris „Hölle“ kahele noorele välismaalasele nagu meie. Eriti süüdi olevat selles just nn. „kraadepoisid“, kes näivad võrdlemisi süütutena, kes, võitnud usalduse oma sõbraliku käitumisega, pakuvad end teejuhiks, ja hiljem kasutavad

juhust, et oma uute sõprade arvel taskuraha „teenida“. Muide, selle eest hoiatati meid juba meie kodumaal.

Proua kahtluse alla langes kohe saksa noormees, kes tõesti oli väga sõbralik meie vastu, tiris meid vahetevahel akna juurde ja aitas väga armuliselt isegi meie prouakesel meiega jutelda. See noormees polnudki meie kupee elanik, ta vaid pistis pea ukse vahelt sisse, kui uskus, et keegi meist vajab ta lahket abi.

Maastik, mis Läti piires oli liiga öine, et meid huvitada, ja Leedu piires sarnanes tühjaks kraamitud kirjutuslauale, mille keskele on asetatud pikk ja kitsas joonlaud, hakkas juba Poola lõunapäikese

J. Raud

paistel meile huvitavamalt nägu näitama ja muutus üha huvitavamaks, küll mitte kaunimaks.

„Joonlaud lagedal kirjutuslaual“ — mäeahelik Kaunase juures — oli ka piiriks, kust edasi lõppes igasugune jälg lumest ja talvest. Sellest mäeahelikust viis rong meid läbi mitmekümnesekundi-pikkuse tunneli.

Leedus ei näinud me ühtegi metsasalu ega ühtegi talu, mille juures oleks olnud ainuski varjuandev puu, rääkimata veel viljapuuaiast. Ja kui pole puid ega põõsaid, pole vaja ka aedtara ümber maja.

Nii siis, Leedust parema ettekujutuse saamiseks asetame oma kirjutuslauale veel mõned tikutoosid paari- või kolmekaupa rühmadesse ja unustame paberitükikestest puude-põõsaste lisamise ja jäätame tikkudest aia tegemata. See on siis Leedu.

Poola ja Saksa vahel oli vaid see erinevus, et Poolas oli tublisti rohkem metsa ja Saksas rohkem suitsevaid suurkütisi. Ka torakas silma sakslaste asjalik korraarmastus ja täpsus, mis avaldus nõorsirgete, puudega palistatud teede, isegi külade juures.

Uued asundused koosnesid üheaolulistest standardmajadest valgete krohvitud seinte ja punaste katustega. Ja muidugi olid nad kõik sirges reas, nii et rea otsast nägi vaid esimest.

Berliini lähenedes hakkas „kahtlane noormees“ tõesti end meile teejuhiks pakkuma, nagu oli arvanud proua. Läksime siiski prouaga koos Alexanderplatz-Bahnhofi maha, mille ligidal proua juhatas meile ka öömaja.

Berliin esimesel pilgul üllatab, eriti kui esimest korda näed teda

õhtul. Päeval teda uuesti nähes elad üle pettumuse, sest päike paljastab nii mõnegi selle suure linna ilu- ja loomuvea. Kui aga veidi veel kõndida Berliinis, vaadelda liiklemist ja istuda pargis, käia muuseumis ja teatris, tutvuda ühe sõnaga Berliini hingega, siis leiad, et ta hakkab sulle meeldima, sest ta on huvitav kõige oma heade ja vigadega. Lõppeks, kui lahkud, tekib tahe veelgi käia, veelgi vaadata ja veelgi imestada.

Räägitakse, et Berliini täielikuks tundmaõppimiseks kulub üks kuu. Arvan, et ka siis leidub veel, kuhu minna ja mida vaadata.

Berliinile heidetakse ette arhitektoonilise terviklikkuse, süsteemi puudumist. Tänavad, majade grupid, pargid, platsid ja ta paljud sillad olevat kõik juhuslikult, seegipaisatult, nagu kogemata Berliini linna plaanile paisatud.

See on ka õige ja loomulik, sest on ju Berliin mitme linna järkjärgulisel liitumisel oma praeguse näo omandanud.

Arvan aga, et just seepärast ongi Berliin huvitav ja pakub alati igal pool, kuhu jälle satud, midagi uut, et ta pole „eeskujulik“ linn sirgete tänavate ja ühetaoliste majadega. Viimane näib vaid ineeni laual projektudelina ilus, kuid suur miljonitelinna peabki olema juhuslik ja kavatu. Üks jalutuskäik läbi Berliini on üksi juba nagu terve välismaareis, huvitav ja vahelduv. Kord oled kitsas kõveras „Gasses“ teravakatuseliste majadega — kõnmid kärumeeste ja riita laotud kaubakastide vahelt läbi, ja korruga oled avaral Alexanderplatzil.

Igal sammul avastad isesuguses stiilis ehitatud hoone, küll gooti, küll barokkstiilis, küll asjalikus

moodsas stiilis. Siin-seal näed kivist inimesi hobustel ja ilma, üksi ja mitmekesi kuskil platsil, hoonel või sillaveerel istumas või seismas. Kõnnid veidi edasi ja satud laiale Unter den Lindenile. Pöörad veidi vasemat kätt, leiad end kujudepargis Tiergartenis või kõnnid läbi ajalooliste kivist meeste rivi Hofjäger-Alleel, võid imetella nende uhkeid poose — käsi puusas, kõht ees ja bulla või raamat käes. Jalutate veel üle väikeste kanalisildade ja lõuna- maiste puude vahelt, hoidudes mõnele jänesele või oravale peale astumast, kes on Tiergarteni ainsateks elavateks „Tierideks“ kivist ja pronksist loomakujude seas — jõuad „ehtsasse“ loomaaeda Berliner Zoo'sse. Seal võid vaadelda päevade viisi loomi ja loomakesi, ja ikka pole neid veel õieti näinud.

Berliner Zoo on maailma suurimaid. Näed vabas looduses elutsevaid kaljukitsi kunstlikult tehtud improviseeritud kaljumäestikus. Lõvisid ja tiigreid võid näha silma vastu ja võid unustada, et oled loomaaias. Pole ju loomadel õues muud ümber kui vaid keskmise laiusega tsementkraav. Vahelduseks võid korraka näha ja võrdlusjooni tõmmata looduse ja tehnika vahel. Kui küünitad üle elevandi selja vaatama, näed siinsamas kõrgel tammil kihutavat L-Zugi — kõrg- ehk õhuraudteerongi. Siin kõnnib uhkelt kaelkirjak ja teisel pool loomaaia müüri sirutab oma teraskaela usinalt töötav tõstekraana.

Akvaariumis unustad ümbruse, seistes klaasakna ees tibatillukeste mereloomakeste askeldusi või suurte ookeanielanike melanhoolseid liigutusi jälgides. Või naudid

kunstnik Looduse kunstitööd imeilusate merepõhjamaastikkude näol. Maalikunstnik võiks siin arendada oma värvi- ja vormimeelt ja luuletajale või kirjanikulegi Berliini akvaarium võiks olla ammutamatuks inspiratsiooniallikaks.

Väljud Zoost, oled kohe teises maailmas — siin kutsub sind kohvik, seal kino, taamal teater või muuseum.

Tänavatel torkab silma peale reklaamsiltide veel igasuguste muude siltide rohkus. Berliin korraldab oma ilmet ja ehituskohtade juures barrikaadidel ilutsevad sildid: „Durchgang gesperrt“.

Äride, kohvikute ja muude avalikkude asutiste ustel on näha lauseid: „Juden werden nicht bedient“, „Juden unerwünscht“, „Eintritt der Juden und mitnehmen der Hunde verboten“. Kohe kõrval punane sildike: „Arisch“. Äride nimetahvleid uurides võib jõuda selgusele, et pea eranditult kõik

Kord oli kuulus „moosekant“

ärüd enne suurt juutide „väljalülitamist“ kuulusid heebrealastele. Nüüd pole Berliinis näha enam ühtegi „Moosest“, ja kui sellel teemal berliinlasega kõnelda, löövad selle silmad rahvustundes põlema ja vaimustusega ta seletab, kuidas rahvas „wie ein Mann“ peksis, purustas ja lõhkus, põletas ja röövvis. See on moodsa hamba- ja rusikapoliitika ja kihutustöö vili — see on meele ja tsivilisatsioon. Ja lõpuks küsib berliinlane imestades, miks meiega pole samuti teinud. See on ju nii lihtne!

Endastmõistetavalt ei puudu tänavatel: „Ein Volk, ein Reich, ein Führer“, „Wir marschieren mit“ ja muud hüüdlauseid.

Igal sammul meelkitab sind mõni automaat. Küll on maiustus-, küll sigareti- ja sigari-, küll ajalehe-, kirjaberi- ja postmargiautomaate. Piki Friedrichstrasset kõndides näed nii mitugi punast silti „Automat“ — see on õlleautomaat, kus saad 10 või 20 penni eest õlut, mõdu või veini ja kõrvale suupisteks võileiva juustu või singiga. Teiste hulgas oli ka nn. „aususeautomaate“ — pakk ajalehti tänavanurgal maas ja kõrval kausike raha jaoks, silt küljes: „Bitte selbst bedienen!“

Berliini tänavail pole märgata ühtegi hobust. Suuremail tänavail on liikumine korraldatud perioodiliselt, mida reguleerib signaal-

tuleseadeldis ja „Schuppo“ — kaitsepoltseinik.

Nägime silte: „Deutsche Frau raucht nicht“. Sellest on ka kinni peetud, kuid harva näeb meest, kel pole sigar või sigarett suus.

„Café Berlin“ on väga sarnane Tallinna „Kultasega“, kuid muidugi ka siin — „Deutsche Frau raucht nicht“, ja — ettekandjaiks on ooberid, niisama nagu teatris ja kinos on kohanäitajaiks mehed. „Deutsche Frau gehört zu Hause“, siiski kohvik „Wintergartenis“ orkestri ees poodiumil mängis naisviuldaja!

Saksa kinod ja teatrid on eeskujulikud, pehmete klubitoolidega ja — väga kallid.

Toit, korter ja lõbustus on Saksas kallid, toit pealegi kehv. Rõivad ja sõit raud- ja trammiteedel on suhteliselt odavad. Samuti on odavad kõik tehnikasaadused.

Sakslastest jäi mulje, et saksa rahvas on rõõmsa- ja avameelne, vastutulelik ja töökas rahvas. Kõik ütlevad, et nad on oma eluga täiesti rahul, kuigi tükivad kades-tama meid ja teisigi Balti riike meie loodusvarade, metsa ja odava toidu pärast. Kuid kes teab, ehk räägitakse nii ja kiidetakse oma elu vaid seepärast, et peab. Igatahes paljudest välisilma asjadest, meiega elust ja meelsusest on saksa rahval õige moondunud ettekujutus.

Kirjandus

„FRIEDEBERT TUGLAS: „KOGUTUD NOVELLID“ I

Noor-Eesti Kirjastus

Siiani oli kirjandushuvilisel, veel enam harilikul lugejal, üsna raske saada üldpilti Fr. Tuglase kõrgetasemelisest ilukirjanduslikust loomingust, sest ta novellid ja väikepalad olid laiali pillatud ajakirjade aastakäikudesse ja väikestesse kogudesse. Tänuväärset on nüüd „Noor-Eesti“ kirjastus uuesti välja andnud kogu Tuglase novellitoodangu ühtlustatud kujul. Selles kolmeköitelises kapitaalses teoses on

kolme loominguperioodina kokku võetud Tuglase novellid ja väikepalad stiililt ja keelelt viimistletud kujul.

Esimene köide sisaldab 37 novelli ja väikepala ajavahemikust 1902—1907, mis enamikus on kirjutatud realistlik-naturalistlikus käsitluslaadis, aga paljudes leidub juba uusromantilisi sugemeid — elavaid fantaasiapilte ja filosoofilist otsiskelu. Puhtrealistlikest paladest selles kogus on parimad „Hingemaa“, kus kajastuvad 1905. a. ühiskondlikud tungid ja inimmeelte ähvardav pinge, ja „Hunt“, kus noor Tuglas naerab rahva ebausuu üle. Naturalistlikke sugemeid leidub katkendeis „Nõiutud ringis“ ja „Õnne kaalud“. Tuglase esimese realistliku loominguperioodi ainevallaks on peaaegu eranditult maaelu, mille käsitlemisel ilmneb Tuglase hea tüübiloomise oskus, näit. küla Latra-Leenu satirilises palas „Kui aga kõht täis saab“. Meeleolult ja kompositsioonilt huvitav on lühipala „Ema viis hälli heinamaale“.

Esimese köite teises osas väärib erilist tähelepanu novell „Jumala saar“, mis kuulub Tuglase novellide paremiku hulka. Raske ja kurnava põua kirjeldus, rahva uskumused ja ühiskonnapiilt on siin romantilise lõimega läbipõimituna andnud sünteesis haarava ja stiililt nauditava „Torgla soo muinasjutu“. Nauditav on ka „Surm“ ja mitmed lühipalad, näiteks jõuline seotud kõnes „Meri“, mis kirjutatud Toompea vanglas 1906.

Tuglase novellitöödang on avardanud meie novelli ainevalda ja on sügavalt mõjustanud sõnastuskultuuri, näidates teed viimisteldud ning eheda stiili viljelemise ja nautimise juurde. Meie stiilimeistri loomingut tuleb eriti soovitada koolinoorsoole, sest see ei koosne kuivadest lehekülgedest, mis kuuluvad ainult kirjanoduslukku. Tuglase selge stiili ja distsiplineeritud lauseehituse kaudu õpime käre-pima oma lausete lohemadusid, omandades seega kultuurse ja puhta sõnastusstiili. Tuglase laused ei kõmise õõnsalt, vaid helisevad terasvasara löökidena, olgu nende mõte kui elukauge tahes.

Muide, praegu on võimalik tellida Fr. Tuglase „Kogutud novelle“ 1. juulini hinnaga kr. 7.50, 1. detsembrini kr. 8.50. Igale kirjandushuvilisele noorele tuleb soovitada seda võimalust kasutada.

I. R.

Stendhal: „Punane ja must“ I ja II

Eesti Kirjanduse Selts. Tõlkinud J. Semper.

Oma eluajal (1783—1842) vähetuntud prantsuse kirjaniku Stendhal'i (kodanikunimega Henry Beyle) teosed „avastati“ alles möödunud sajandi 80-ndail aastail. Ta parimaks tööks peetakse nüüd esmakordselt eesti keelde tõlgitud romaani „Punane ja must“. Selles avaldub selgesti Stendhal'i tugev psühholoogilise analüüsi võime. Ta sihiks näib olevat avaldada inimese sisemaailma tõde — karmi tõde, nagu lausub isegi moto romaani algul. Hinge analüüsimisel ta püüab leida põhjusi, millest ja kuidas tekib inimeste erinev tundemaailm, ühtlasi näidates, et sootu vastupidised tundmused ja iseloomujooned, nagu vihkamine ja armastus, argus ja hulljulgus, on vaid ühe tunde kaks erinevat väljendust.

Romaani päälkiri sümboliseerib kahte teed, mille vahel tuli valida XIX s. sellel, kes elus soovis jõuda edasi. Punane viitab sõjaväelase verisele karjäärile, kuna must osutab vaimuliku elukutsele. Julien Sorel, teose peategelane on suurte vaimuannetega energiline nooruk, keda huvitab sõjaväelase karjäär, kuid ometi on ta sunnitud käima jesuiitide koolis, tundes kogu aeg alaväärsuse-tunnet, mille arenemist Stendhal suurepäraselt kujutab. Sellest alaväärsustundest kasvab aga välja Julian Sorel'il tugev tahe, uhkus ja edasipüüdlikkus.

Võrreldes lähemalt teose sündmustikku arengut autori elukäiguga, on võimalik leida palju ühiseid jooni, mis viitavad teose autobiograafilistele sugemetel, näiteks isavihkamine, soov kättesaadamatu järele, numbriliste täpsuste harrastus jne. Aga „Punane ja must“ on veel rohkem kui Stendhal'i autobiograafia. See on objektiivne ülevaatepilt XIX s. 1 poole olukorrast, valgustades huvitavalt üksik-kihtide omavahelisi hõõrumisi ja intriige. Siiski tundub, et teose pearõhk ei ole asetatud sündmustiku arendamisele, vaid palju rohkem peenele ja põhjalikule hingeanalüüsile.

Stendhal'i stiil, eemale hoiatud igasugusest labasusest, on asjalik ja selge, mis tagab mõnusa lugemise.

A. V.

TKSE meistriks tulnud I Keskkooli meeskond koosseisus: Remmel (kapten), Wichmann, Kullam, Rekand, Meema, Arike.

John Gunther: „Nüüdse Euroopa juhid“

Eesti Kirjanduse Selts

Praeguse poliitilise kõrgpinge ajastul loeb küll iga mõtleja noor innuga ajalehti ja püüab jõudumööda jälgida alatasa muutuvat maailmapilti — paraku aga üksiksündmuste kireva rohkuse, aktuaalsuse ja ajaleheteadete vasturääkivuse tõttu kipub kaduma ajaloolise oleviku pea-arengujoon.

Tänuväärset kombel on nüüd tõlgitud ka eesti keelde ameerika ajakirjaniku John Guntheri menukas raamat, milles käsitletakse ligemas minevikus (s. o. kuni 1938. a. sügiseni) asetleidnud sündmusi. Episoodide- ja anekdootiderikkas haaravalt elavas stiilis vaatleb autor kaasaja suuremate ja väiksemate riigimeeste (nagu näiteks Hitleri, Stalini, Mussolini, Chamberlaini jt.) elulugusid, karjääriteid, iseloomusid ja eesmärke. Nende isikute taustal näeb lugeja paljastuvat möödunud sündmuste sageli otse pörutavaid telgitaguseid. Eriti tähelepanuväärivad on tänapäeva Saksamaad, Hispaania kodusõda ja Austria ning Tšehhoslovakkia küsimusi käsitlevad peatükid. Oma seisukohad toob autor välja varjamatult ja teravmeelselt. Ameeriklasena püüab Gunther olla Euroopa küsimustes erapooletu.

Kuna Eestis sellesisulised raamatud peaaegu puuduvad, tuleb teost eriti soovitada.

M. P.

„Veikko“ — Norssin oma lehti

Suomalaisen Normaalityöön õpilaskonna ajakiri. Helsinki.

Suomalaisen Normaalityöön, üldtarvitatava nimega Norssi (nagu meie „Poika“), valmistab „Iili“ toimetusele rõõmsa üllatuse, saates tutvumiseks oma ajakirja „Veikko“ numbri. Ajakirjast leiame mõndagi huvitavat kooli kohta. Kümme aastat töötas Norssi Hämeenlinnas, kuid 1887. a. toodi kool üle Helsingi. Novembris 1937 pühitseti suure pidulikkusega kooli Helsingi asumise 50-ndat aastapäeva. Avalikkuses rõhutati sel puhul eriti seda, kui palju on S. N. suutnud anda soome kultuurile väärtuslikku. „Veikko“ juubelinumber oli pildirohke ja täielikult pühendatud kooli pidustuste kirjeldusele.

„Veikko“ on seljataga aukartustäratav tee — sel kevadel täitub 68. ilmumisaasta. Nagu kooli elus üldse näib olevat väga palju traditsioone, nii ka „Veikko“ korraldab järjekindlalt õpilaste (ja vilistlaste) vahelise luule-, kirjandi- ja kõnevõistlusi. Tagajärjed näivad käesolevate numbrite järele otustades olevat keskpärased. „Veikko“ on formaadilt sama suur kui „Iil“. Kaanel on tavaliselt linoollõige (valge domineerib), siseillustratsioonideks on mitmesugused ülevõtted. Kunstfotod puuduvad, samuti karikatuurid peale paari mittemidagiütleva erandi. Väliselt jätab „Veikko“ siiski hea mulje, sest iga lehekülj on trükitehniliselt hästi õnnestunud. Suurema osa ruumist täidavad igasugused kirjeldused kooli elust, minevikust ja olevikust ja õpilaste tegevusest vabal ajal (muusika, tants, sport, kirjandus). Ilukirjanduslikud palad, mis on tavaliselt inglise orientatsioonile vihjavad sekluskiitsid, ei ulatu üle 2—3 lehekülje. Esineb ka vesteid, rohkesti nalju ja üksikuid populaarteoduslikke artikleid. „Veikko“ ulatus on 24—40 lhk.

I. R.

Kooli kroonika

MALERING

1. okt. 1938. a. algas maleringi meisterturniir. Meistriks tuli Boris Lindpere (V prog.) 21 $\frac{1}{2}$ punktiga, teiseks Konst. Sirk (III t.) 21 ja kolmandaks Karl Ojaste (IV prog.) 20 punkti. 3. III 39. andis vil! Kord simultaani 21 õpilasele. Tagajärg + 20 = 0 — 1. Võiduprotsent 95,3.

14. märtsil lõppes klassidevaheline turniir meeskondadele. Võitjaks tuli III t. meeskond (K. Sirk, O. Saar, H. Norman, V. Tui, A. Lorents A. Jõgi) 19 punktiga; 2. IV prog. (17,5) ja 3. V prog. (17). 24. märtsil korraldati vältturniir: 1. Rasumov 12 p., 2. Tui 12 p., 3. Sirk 10 $\frac{1}{2}$ p.

Maleringi juhtis teisel semestril K. Sirk.

USULIS-EETILINE RING

korraldas kolm huviküllast referaatvaidlusõhtut: hr. J. Kimmel: „Usk ja teadus“, O. Lukk: „Ristiusu absoluutuse küsimus“, J. Treufeldt: „Oxfordliikumine“.

HUMANITAARRING

on teetsenud koos „Iil'i“ toimetusega, muretsenud soodustusi teatrisse ja korraldanud vaidlusõhtu teemal „Mida peab kirjanduslik teos pakkuma?“

KUNSTIRING

on tegutsenud väga intensiivselt. On korraldatud referaate, võistlusi ja 26 töökoosolekut.

FOTORINGI

tegevus on olnud samuti hoogne ja huviküllane.

SPORDIRINGI

tegevus oli k. a. küllaltki energiline. Õppeaasta algul korraldati kooli esi-

võistlused kergejõustikus, kus üldvõitjaks tuli III r. klass 89 punktiga. TKSE kergejõustiku võistlusil jäädgi 3. kohale, talvel kiiruisutamises saavutati 2. koht. TKSE käsipallivõistlusest võeti osa kahe meeskonnaga. Keskkooli meeskond võitis III Keskkooli 2:0 (15:7, 16:14), Tööstuskooli 2:1 (8:15, 15:11, 15:6) ja finaalis jälle III Keskkooli 2:0 (15:4, 15:5). Seega tuli I Keskkooli meeskond TKSE käsipalli meistriks. Korvpallis võideti Kolledži 47:20 ja Treffneri Keskkooli 35:10, kaotati III-ndale Keskkoolile 11:20, võideti Tööstuskeskkooli 27:24 ja kaotati finaalis III Keskkooli meeskonnale 11:24. Seega korvpallis II koht. Pääle selle võideti keskkoolide koondusmeeskonda üleolevalt 2:0.

Gümnaasiumi meeskond ei jõudnud kuigi kaugemale. Võrkpallis jäädgi IV-ndaks ja korvpallis III-ndaks.

Spordiringi juhatuse soov on, et meie kooli au kaitsmine spordivõistlustel ei oleks ainult üksikute tippmeeste ülesandeks, vaid et kõigis süveneks huvi spordi vastu. Ühiselt peame võitma tagasi koolile hea spordikuulsuse, eriti kergejõustikus!

„Iil'i“ I loominguvõistlus

„Iil'i“ esimesele võistlusele esitati ilukirjandusliku proosa ja artikli alal 18 tööd ja luuletusi kahelt autorilt. Töid hindas žürii koosseisus: pr. H. Ootas, hr. E. Laugaste, õpil. E. Kakko.

Ilukirjandusliku proosa alal anti kolm auhinda: I I. Rebane (II g.) novelli eest „Valge öö“; II E. Lall (I g.) lühijutt „Vürtspood“; III R. Varema (II g.), „Laagri suurmäng“. Viimane sai ka eriauhinna parima noorkotkaliku töö eest.

Artikli alal sai I auhinna R. Aul (I g.) töö eest „Maailmasõja merelahingute ülevaade“. II auhind jäi välja andmata. III auhind: I. Rebane (II g.), „Mõtteid õpilaskonna isetegevusest“.

Luuletuste eest anti kaks kolmandat auhinda: I. Rebane (II g.) ja H. Meerma (V prog.).

Fotosid ja töid kunsti alalt oli esitatud neljalt autorilt. Žüriisse kuulusid hr-d J. Nõmmik, E. Haamer ja Pehap.

Fotode eest anti kaks esimest auhinda: I M. Port (II g.) ja A. Sarv (IV t.); III V. Valdes (III prog.).

Karikatuuride ja linoollõigete eest anti I auhind M. Port'ile (II g.); II J. Raud (IV t.) ja R. Aul (I g.). Ergutusauhinna sai Th. Põderon (II g.).

Esimesed auhinnad anti välja rahas 10 krooni, teised said uuemat kirjandust 6—3 krooni väärtuses.

Auhinnad anti kätte pidulikult Vabariigi aastapäeva aktusel 23. veebruaril.

„Iil'i“ II loominguvõistlus

Kuna „Iil'i“ viienda ilmumisaasta tähistamiseks korraldatud õpilastevaheline loominguvõistlus pälvis õpilaskonna üldist tähelepanu ja tagajärgedelt hästi õnnestus, siis kuulutab „Iil'i“ toimetus käesolevaga välja uue samalaadse võistluse, mille eesmärgiks on süvendada õpilaste kunstilisi ja esteetilisi huve ja hoogustada õpilaskonna isetegevust, ühtlasi leida „Iil'i“ sisustamiseks väärtuslikku materjali.

Võistluse kava:

1. Võistlusest võtavad osa kuus ala:
 - a) ilukirjanduslik proosa (novell, veste, humoresk, kirjeldus jne.);
 - b) luule (minimaalselt 3 luuletust);

c) artikkel, ülevaade (foto, kunst, teater, kirjandus, sport, tehnika, ajalugu jne.);

d) muusika, kompositsioonid (vorm ja ulatus vaba);

e) kunst, linoollõiked, karikatuurid, joonistused („Iil'i“ kaunistamise ulatuses);

f) foto („Iil'i“ kaunistamise ulatuses);

2. Tööd peavad olema algupärased.

3. Nõutav on tööde sisuline ja väline soliidus.

4. Rühmas c võib kasutada võõraid allikaid, kuid töö lõppu tuleb lisada nende täpne loetelu.

5. Varem trükis ilmunud tööd ei saa võistluseks esitada.

6. Punktides a, b ja c märgitud tööd tulevad kirjutada veerandpoogna formaadiga brošüürlehe ühele küljele.

7. Tööd tulevad esitada märgusõna all, juurde tuleb lisada ümbrik, mis on märgitud sama märgusõnaga ja sisaldab autori nime, vanuse, kooli nimetuse ja klassi.

8. Võistlusest võivad osa võtta kõik Tartu I Gümnaasiumi, I Reaalkooli, I Progümnaasiumi, Tehnikakeskkooli ja Tehnikumi õpilased.

9. Tööd tulevad esitada hiljemalt 10. jaanuariks 1940. a. pr. H. Otas'ele või hr. J. Konks'ule.

10. Võistlusele esitatud tööd jäävad „Iil'ile“. „Iil'ile“ jääb ka nende avaldamise ainuõigus.

11. Tööd auhinnatakse, igas rühmas on kolm auhinda: 10 kr., 5 kr. ja 3 kr. II ja III auhinda võib anda ka kirjanduses — vastavas väärtuses.

12. Žüriide koosseisud teatatakse järgmise aastakäigu esimeses numbris.

ESIMENE EESTI MESIKOOGITÖÖSTUS JA KONDIITRIÄRI

Tartu, Võidu 29

J. LILL

Tartu, Võidu 29

Klišeed J. Stiimilt, Lutsu 4, Tartu

O./Ü. „ILUTRÜKK“, TARTU, 1939

Õpilased
fotoharrastajad!

Fotoaparvaate

Filme

Fototarbeid

suures valikus leiata ainult meilt.

Ilmutamine,

kopeerimine ja

suurendamine.

ROTA

Suurturg 3, tel. 17-45

*Valmiseõivaste
ja tellimisteävi*

AUGUST VALDSON

Tartus, Aleksandri 1
Telefon 12-66

Kevadhooajaks

jalgratatest

*kuulsamaid ja vastu-
pidavamaid marke:*

National,

Masovina,

Maes,

Rootsi rattad

ja teisi soovitab

Kr. Saar ja Ko

Tartu, Raekoja 2

Tallinn, Viru 3

Iga suvitaja peseb

**SUPEL-
SEEBIGA**

*Veronika Supelseep
seisab vee pääl!*

Mehaanika- ja jalgrattatööstus

Alex. Laur

Tartus, Holmi tn. 1-3.

Valmistab uusi vastupidavaid jalgrattaid ja nende üksikosi. Parandab jalgrattaid kiirelt ja korralikult.

Hinnad mõõdukad.

Foto-firma

A. Lomp

om L. Neumann

Tartus, Ülikooli 3 — Telef. 253.

Igasugused fototööd, erialaks grupid.

Jalgrattaid

suurimas valikus Rootsi, Saksa, Inglise ja Läti vabrikutest

soodsatel maksutingimustel

Vennad Hermann

Tartu, Kaubahoov 16.

Erisoodustusega

ostavad õpilased

FOTO - KESKLA'ST

Tartus, Riia 42.

Kaamerad, filmid, amatöörtööd.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus

Peakauplus ja kontor Tartus, Holmi tän. 12-18
Osakonnad: Tartus, Võru tän. 4 ja Suurturg 9

Maal: Räpinas, Kambjas,
Pukas, Lähtes,
Puhjas, Varal,
Võnnus, Melistes.
Kavastus,

Ühisus on suurim ja vanim majandusühing E E S T I S

Tema kaubaladu põllumajandus- ja raske-
kaupade alal on Tartus täielikem

MÜÜK suurel ja väikesel arvul. // Oma autotransport

Liikmeile erisoodustused!

Tööstu, Metalle:

vaske, uushõbedat,
alumiiniumi jne.

Ehitus- ja Majapidamistarbeid

Soovitab mõõdukate
hindadega

V. KALJOT

Tartu, Poe tn. 9.

Telef. 12-29

Algavaks suve- hooajaks
soovitame kvaliteet

jalg rattaid: Husqvarna, Apollo,
Brennabor, N. S. U.,
Ardilla jne.

mootorrattaid: N. S. U., P. K. V.,
Velocette, A. J. S. jt.

„Adler“ autode ainuesindus
Lõuna-Eestis

Suuräri

K. M. Vennad Prüüs

Tartus, Kaubahoov 20/21
Telef. 12-92 ja 16-92

OSAKONNAD: VALGAS ja PETSERIS

A. Frederkingi
TARBESĚP
omades hõltsoidkapsti,
ei liigune!

VARA OHUVOOL

Ed. Meksi
karusnaha- ja mütsiävi

Soovitab suures valikus mitmesuguseid

vaemimütse

kaabusid

karusnahku

Kauba tän. 7.

5000

Hind 30 senti

Riigiraamatukogu.
S 5719.

Sf 5802